

Yerel Halkın Kırsal Turizme İlişkin Tutumlarının İncelenmesi: Balıkesir Örneği

Hasan Kaan BATMAS^a

Hasret ULUSOY YILDIRIM^b

Özlem KÖROĞLU^c

^a Bilim Uzmanı. (kaanbatmas@gmail.com)

^b Balıkesir Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Balıkesir / Türkiye. (hasretulusoy@balikesir.edu.tr)

^c Balıkesir Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Balıkesir / Türkiye. (okoroglu@balikesir.edu.tr)

ÖZ

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi:

19.04.2020

Kabul Tarihi:

03.06.2020

Anahtar Kelimeler

Balıkesir

Kırsal Turizm

Tutum

Yerel Halk

Makale Kategorisi: Araştırma Makalesi

Turizmin çeşitlenmesi ve alternatif turizm türlerinin ortaya çıkması ile birlikte turizm olgusu deniz, kum, güneş turizmi ile sınırlı olmanın ötesine geçmiş ve bu durum, bireylerin turizme karşı tutumlarının da yeniden şekillenmesine sebep olmuştur. Araştırmanın temel amacı Balıkesir’de yaşayan yerel halkın kırsal turizm tutumlarını tespit etmektir. Araştırmanın evrenini Balıkesir ilinde yaşayan yerel halk oluşturmaktadır. Araştırmanın amacı doğrultusunda veriler, ilin çeşitli ilçelerinde yaşayan yerel halktan veri toplama araçlarından biri olan anket kullanılarak yüz yüze elde edilmiştir. Veriler, faktör analizi, bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi ve frekans analizine tabi tutulmuş, yerel halkın kırsal turizm tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda, Balıkesir’de yaşayan yerel halkın kırsal turizme karşı olumlu bir tutuma sahip olduğu, turizmi kendileri için bir geçim kaynağı olarak gördüğü ve Balıkesir ilinde yapılacak olan kırsal turizm yatırımlarını desteklediği sonucuna ulaşılmıştır.

ABSTRACT

Article History

Received

19.04.2020

Accepted:

03.06.2020

Keywords

Balıkesir

Rural Tourism

Attitude

Residents

Article Type: Research Paper

Along with the diversification of tourism and the emergence of alternative tourism types, the phenomenon of tourism has passed over being limited with sea, sand and sun tourism this has caused reshaping individuals' attitudes toward tourism. The main purpose of the research is to determine the rural tourism attitudes of the local people living in Balıkesir. The population of the research consists of local people living in Balıkesir. For the purpose of the research, the data were obtained face to face by using a questionnaire, which is one of the data collection tools from local people living in the various districts province. Data were subjected to factor analysis, independent sample t-test and one-way analysis of variance and frequency analysis, the rural tourism attitudes of the local people were determined. In line with the findings obtained, it was concluded that the local people living in Balıkesir have a positive attitude towards rural tourism, they see tourism as a means of existence for themselves and they support rural tourism investments in Balıkesir.

***Sorumlu Yazar/ Corresponding Author:** Hasret ULUSOY YILDIRIM

E-Posta: hasretulusoy@balikesir.edu.tr

Önerilen Atıf/ Suggested Citation:

Batmas, K. H., Yıldırım- Ulusoy, H. ve Köroğlu, Ö. (2020). Yerel Halkın Kırsal Turizme İlişkin Tutumlarının İncelenmesi: Balıkesir Örneği. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 7 (2), 190-208 .

Bu çalışma 10-13 Mayıs 2018 tarihinde Muğla Bodrum’da düzenlenen II. International Rural Tourism and Development Congress ve 7. Ulusal Kırsal Turizm Kongresi’nde sözlü olarak sunulmuş bildirinin genişletilmiş ve gözden geçirilmiş halidir.

1. Giriş

Dünyada yaşanan ekonomik, sosyal ve teknolojik gelişmeler turizm sektörünü de etkilemiş (Aydın, 2012, s.39; Bozok ve Kahraman, 2015, s.85), kıyı/deniz turizmine alternatif olan turizm türlerinin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır (Soykan, 1999, s.1). Kitle turizmi faaliyetleri dışında kalan kongre turizmi, macera turizmi, spor turizmi ve kültür turizmi gibi turizm faaliyetleri, alternatif turizm türleri olarak adlandırılmaktadır (Yılmaz, 2018, s.3). Alternatif turizm türlerinden biri de bu çalışmanın kapsamında yer alan kırsal turizmdir. Kırsal turizm, kentsel alanların dışında gerçekleşen, turistler ile bölge halkının etkileşime girdiği bir alternatif turizm çeşidi olarak ifade edilebilmektedir (Denk ve Mil, 2016, s.1). Önal vd. (2018, s.4) kırsal turizmi, “*kırsal alanlara yapılan seyahat*” olarak tanımlamaktadır. Kentleşmenin artmasıyla doğayı deneyimlemek ve şehir hayatının olumsuzluklarından uzaklaşmak isteyen bireyler, boş zamanlarını değerlendirmede kırsal alanları tercih edebilmektedir (Mil vd., 2015, s.1).

Turist profilinin değişmesi ve çevre bilincinin artması, kırsal turizmin gelişmesini sağlamıştır (Avcıkurt ve Köroğlu, 2011, s.61). Kırsal turizm, diğer turizm türlerinde olduğu gibi hem kalkınmaya katkıda bulunmakta hem de doğa dostu olduğu için doğanın korunmasına da katkı sağlamaktadır (Kesici, 2012). Kırsal turizm kavramı, çiftlik turizmi, yayla turizmi, yeşil turizm ve ekoturizm ile birlikte anılmakta olan, bisikletli ve atlı doğa gezileri, kayak, macera, avcılık ve balıkçılık, spor, termal, tarih, sanat ve/veya etnik yapı odaklı bir turizm türü olarak değerlendirilmektedir (Ün vd., 2012, s.345). Bireylerin kırsal turizme yönelmeleri ve gelecekte de bu ilginin artacağı yönündeki tahminler, kırsal turizmin Türkiye açısından da ne kadar önemli olduğunu göstermektedir (Özdemir Yılmaz ve Kafa Gürol, 2012, s.24).

Turizmin ekonomik etkileri yanında sosyal ve fiziksel etkilere de sahip olmaktadır (Gürbüz, 2002, s.2). Bu etkilerden en yüksek verimi almak için birtakım planlamalar yapılmakta ve bu planlamalar sonucunda oluşturulan turizm politikaları yürütülmektedir. Turizm politikaları oluşturulurken yerel halkın görüşlerinin ve değerlerinin dikkate alınması politikanın başarılı olmasında önemli bir etkidir (Eren ve Aypek, 2012, s.2). Bir bölgede turizmin gelişebilmesi ve sürekliliğin sağlanabilmesi için o bölge halkının görüşlerinin alınması gerekmektedir (Şahin, 2017, s.1). Buradan hareketle, turistik bölgede ikamet eden bireylerin turistlere ve turizme karşı tutumlarının tespit edilmesi ve bu tutumların olumlu yönde etkilenmesini sağlayacak çalışmaların yürütülmesinin, bölge turizminin gelişimine katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

2. Kavramsal Çerçeve

Kırsal turizm, üzerine sıkça konuşulan bir turizm türü olmasına karşın, çeşitli nedenlerden dolayı kesin bir tanımının yapılması güç olan bir turizm türüdür. Bunun nedenleri arasında ve kırsal turizmin tüm ülkeler veya tüm kırsal alanlar için tanımlanmasının güç olması (Soykan, 2006, s.72) ve uzmanların kırsal turizmin kapsamı üzerinde fikir birliğine varamaması (Akça, Esengün ve Sayılı, 2001, s.31) sayılabilmektedir. Bu durum kırsal turizmin yaygın bir biçimde kabul görmüş bir tanımının olmamasına sebebiyet vermektedir (Tchetchik vd., 2008, s.554). Yapılan tanımlar incelendiğinde ise kırsal turizmin kırsal alanlarda yapılan aktiviteler olduğu ve şehir hayatından uzaklaşıp doğayı deneyimlemek isteyen bireylerce gerçekleştirildiği paydasında birleşildiği görülmektedir. Örnek olarak Ahıpaşaoğlu ve Çeltek (2006, s.2) kırsal turizmi, bireylerin sıradanlıktan uzaklaşma, farklılığı deneyimleme gibi amaçlarla doğaya ve kırsal alanlarda gerçekleşen rekreasyon aktivitelerine yönelmeleri sonucu ortaya çıkan bir turizm türü olarak tanımlamaktadır. Kandari ve Chandra (2004, s.166) tarafından yapılan tanımda ise kırsal turizm, bireylerin iş veya kitle turizminden uzaklaşmak isteğiyle sürekli olarak buldukları çevreden ayrılarak kırsal alanlara yönelmeleri ve kırsal alanlarda konaklamaları olarak ifade edilmektedir.

Kırsal turizm vasıtasıyla kırsal alanlarda yaşayan bireylere istihdam sağlanmakta, gizli işsizlik azalmakta, bölgenin fiziksel ve sosyal altyapılarının gelişmesi mümkün olmaktadır (Öztürk, 2010, s.18). Kırsal turizmin önemi bunlarla sınırlı kalmamaktadır. Soykan (2003), kırsal turizmin her mevsimde yapılabilen bir turizm çeşidi olduğunu, turizmin coğrafi dağılışını dengelediğini, birçok turizm türüyle uyum sağlayabildiğini, birçok rekreasyonel faaliyet imkânı sağladığını, turist profilinin farklı olduğunu, doğal çevre ve kültürel mirasın korunmasında önem taşıdığını, turizmin sürdürülebilirliğinde etken olduğunu ve bir ülkenin tanıtımında kullanılabilecek bir araç olduğunu belirterek kırsal turizmin özelliklerine ve önemine değinmiştir. Kırsal turizmin, bu özellikleri itibari ile Türkiye’de deniz, kum, güneş turizminin aksine dört mevsim ve her bölgede gerçekleştirilmesi mümkün olabilmektedir. Wilson vd. (2001, s.1) tarafından kırsal turizmin, üretim gibi diğer kırsal ekonomik büyüme stratejilerine nazaran daha az maliyetli ve daha kolay uygulanabilirliğine vurgu yapılmış, büyük paydaşlara gerek olmaksızın yerel yönetimler ve işletmelerin gücüyle gerçekleştirilebileceğinin altı çizilmiştir.

OECD (1994, s.16-17), kırsal alanlarda gerçekleştirilen turizm etkinliklerini doğa yürüyüşü, tırmanış, macera maksatlı tatiller, kano-rafting, çim kayağı, kuş gözlemciliği, avcılık, doğa fotoğrafçılığı, bisiklet ve at binme, kır manzarası seyri, küçük köy ve kasaba gezileri, kırsal

festivaller, nehir ve göllerde balık avcılığı ve tarımsal faaliyetler olarak belirtmektedir. Özdemir Yılmaz ve Kafa Gürol (2012) tarafından Balıkesir ilinin kırsal turizm potansiyelini belirlemeye yönelik yapılan çalışmada yer alan Balıkesir’de yapılan kırsal turizm etkinlikleri Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Balıkesir’de Yapılan Kırsal Turizm Faaliyetleri

Kırsal Turizm Faaliyetinin Adı	Gerçekleştirildiği Alan
Kamp ve Karavan Turizmi	Cunda Adası, Ören, Akçay, Sarımsaklı
Kuş Gözlemciliği	Manyas Kuş Cenneti
Endemik Bitki Gözlemciliği	Manyas Kuş Cenneti, Ören, Burhaniye
Mağara Turizmi	Kepsut Ulupınar Mağarası
Av Turizmi	Ayvalık, Balya, Kapıdağ Yarımadası
Trekking	Kaz Dağları, Şahin Deresi, Cunda Adası
Yayla Turizmi	Dursunbey, Kaz Dağları, Alaçam Dağları
Dağ Turizmi	Bandırma, Ulus Dağı, Alaçam Dağları

Kaynak: Özdemir Yılmaz, G. ve Kafa Gürol, N. (2012). Balıkesir İlinin Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. 14 (23), 28-30.

Dokuz yüzü aşkın köyü olan Balıkesir ili, kırsal turizm potansiyeli bakımından oldukça zengindir. Yerel yönetimlerin, turizm akademisyenlerinin ve yerel halkın katkıları ile Balıkesir ilinin zamanla kırsal turizm potansiyelini olumlu değerlendireceği tahmin edilmektedir. Balıkesir’de yaşayan yerel halkın kırsal turizme karşı tutumlarının tespit edilmesinin alanyazına katkıda bulunabileceği ve aynı zamanda uygulanacak turizm politikalarının oluşturulmasında faydalı olabileceği düşünülmektedir. İlgili alanyazında Balıkesir’de yaşayan yerel halkının kırsal turizme yönelik tutumlarının belirlendiği sınırlı sayıda çalışmaya (Akşit Aşık, 2016; Bozok vd., 2014; Emiroğlu, 2013; Özdemir Yılmaz ve Ateşşaçar, 2016) rastlanmıştır. Ayrıca farklı bölgelerde kırsal turizme yönelik yerel halkın tutumlarının belirlendiği çalışmalar da bulunmaktadır (Çelik ve Polat Üzümcü, 2018; Güney ve Göller, 2016; Uçar vd., 2012). Bununla birlikte zaman içerisinde gerçekleşen birtakım gelişmelerden dolayı halkın tutumlarında değişimlerin meydana gelmesi de söz konusu olabilmektedir. Buradan hareketle çalışmanın alan yazına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Bir bölgede turizmin gelişmesinde yerel halkın tutumları önemli bir rol oynamış, bu da turizm araştırmacılarına yön vermiştir. Bunun sonucunda ilgili alanyazın incelenmiş ve yerel halkın turizme ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik çalışmalar (Akova, 2006; Avcıkurt ve Soybalı, 2001; Filiz ve Yılmaz, 2017; Okuyucu ve Somuncu, 2012; Pekerşen vd., 2019; Var vd., 1985)

yapıldığı görülmüştür. Var vd. (1985) tarafından yapılan çalışmada Marmaris'teki yerel halkın, yerli turistler ve yurt dışında yaşayan Türk turistlerden ziyade diğer ülkelerden gelen turistleri tercih ettikleri saptanmıştır. Korça (1994) da Marmaris halkı üzerinde benzer bir çalışma yapmıştır. Mason ve Cheyne (2000) Yeni Zelanda'nın kırsal bölgelerinde yaşayan halkın turizmin gelişimine ilişkin tutumları üzerinde bir araştırma yapmıştır. Çalışmanın sonuçları halkın turizmin gelişmesini yeni istihdam olanakları yaratması ve bölgenin turizm kapsamında daha çok tutundurulması kapsamında olumlu olarak karşıladıklarını göstermektedir. Bununla birlikte sonuçlar halkın bölgede turizmin gelişiminin sarhoş sürücülerin sayısını, trafik yoğunluğunu ve bölgedeki gürültüyü arttıracaklarını düşündüğünü ortaya koymuştur. Avcıkurt ve Soybalı (2001) tarafından yapılan çalışmada Ayvalık'taki yerel halkın turizme karşı tutum ve algıları araştırılmış ve yerel halkın turizme kısmen olumlu baktığı sonucu elde edilmiştir. Akova (2006), Cumalıkızık halkının 2001 ve 2003 yıllarındaki turizm tutumlarına ilişkin karşılaştırma yapmıştır. Wang ve Pfister (2008) tarafından kırsal bölgede yaşayan yerel halkın turizme karşı tutumlarını araştırmaya yönelik yapılan çalışmada bireylerin turizmden elde edebilecekleri kişisel fayda algıları ile kırsal turizme karşı tutumları arasında olumlu bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okuyucu ve Somuncu (2012), Osmaneli'de yerel halkın kültürel mirasın korunması ve turizm amaçlı kullanılması konusundaki algı ve tutumlarını belirlemiş, Eren ve Aypek (2012) ise Cumalıkızık halkının turizme karşı tutumlarının olumlu olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ertuna vd. (2012) Kastamonu yerel halkının kırsal turizm tutumlarını ve kırsal turizm faaliyetlerine katılma arzularını etkileyen faktörleri belirlemiştir. Yerel halkın kırsal turizmin bölgeleri için olumlu etkiler yaratacağı görüşünü ortaya koymakla beraber halkın kırsal turizme katılma eğiliminde olduğunu fakat nasıl katılacağını bilmediğini ortaya çıkarmıştır. Özaltın Türker ve Türker (2014), Dalyan ilçesindeki yerel halkın turizmin etkilerini algılama düzeylerini incelemiştir. Park vd. (2014) sosyal sermayenin yerel halkın turizme karşı tutumlarını nasıl şekillendirdiğini incelemişler ve Kore Halkı'nın turizmin sosyoekonomik etkilerine olan algılarının halkın kırsal tutumlarını olumlu yönde şekillendirdiği sonucuna ulaşmışlardır. Muresan vd. (2016) Romanya'nın Nord-Vest bölgesinde yaşayan yerel halkın sürdürülebilir kırsal turizm gelişimine dair tutumları üzerine bir araştırma yapmış, bu araştırma sonucunda yerel halkın turizmi bir kalkınma aracı olarak gördüğünü ortaya koymuştur. Boğan ve Saruışık (2016), Alanya'da yerel halkın turizm tutumlarını araştırmış, Filiz ve Yılmaz (2017) ise turizm konusunda az gelişmiş olan Mazı Köyü ile turizmde gelişmiş Türkbükü'nün yerel halklarının turizm algıları ve tutumlarının karşılaştırmalı analizini yapmıştır. Beyaz vd. (2017) tarafından yapılan çalışmada ise Tokat ilinin Pazar ilçesindeki yerel halkın bölgedeki kırsal

turizm potansiyeli konusunda farkındalığı olduğu ve kırsal turizm faaliyetlerini desteklediği belirlenmiştir. Silva ve Delicado (2017) ise Portekiz'in dağlık Sortelha bölgesinde halkın bölgede yer alan rüzgar çiftliklerine (rüzgarlı bölgelerde elektrik üretimi için kullanılan yapılar) karşı tutumlarını kırsal turizm özelinde incelemiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile veri toplanan araştırmada tüm katılımcıların yenilenebilir enerji bağlamında rüzgar çiftliklerine karşı olumlu bir tutuma sahip oldukları görülmüştür. Yerel halk rüzgar tribünlerini estetik açıdan hoş bulmasa da durumun destinasyona olan talebi etkilemediğini düşünmektedir. Ayazlar (2017) Muğla Milas'ta yerel halkın kırsal turizme ilişkin tutumlarını incelemiş ve halkın kırsal turizme karşı olumlu bir tutum içerisinde olduğunu, kırsal turizmin gelir ve istihdam fırsatı düşündüğünü ortaya koymuştur. Ünal ve Yücel (2018) tarafından yapılan çalışmada Birgi halkının turizme karşı tutumları araştırılmıştır. Araştırma sonucunda yerel halkın turizm yatırımlarını desteklediği ve turizmin gelişimini destekledikleri ortaya çıkarılmıştır. Ayaz ve Parlak (2019) kırsal alanda yaşayan halkın kişilik özellikleri ile turizm tutumları arasındaki ilişki üzerine bir çalışma yapmış ve halkın turizm tutumlarının genel olarak olumlu olduğu ancak bölge halkının turizmin olumsuz çevresel ve toplumsal etkilerini de göz ardı etmedikleri sonucuna ulaşmıştır. Pekerşen vd. (2019) önemli kırsal turizm destinasyonlarından olan Cumalıkızık'ta yerel halkın turizm tutumlarını kültürel miras turizmi başlığı altında ele almış ve Cumalıkızık halkının turizm konusunda iyi derecede bilinçli olduğunu, turizme olumlu baktığını ve turizmin olumlu ve olumsuz getirileri konusunda bilgi sahibi olduğunu ortaya koymuştur.

Bu araştırmanın temel amacı, kırsal turizm olanakları bakımından oldukça zengin bir potansiyele sahip olan Balıkesir'de yaşayan yerel halkın kırsal turizme karşı tutumlarını belirlemektir. Balıkesir ilinin hem Marmara hem de Ege Bölgesi'nde toprağının bulunması; İstanbul, İzmir, Bursa'dan diğer bir ifade ile Türkiye'nin en kalabalık dört şehrinin üçünden kolayca ulaşım sağlanabilen bir coğrafi konuma ve kırsal turizm olanaklarına sahip olması çalışma alanı olarak seçilme nedenleri arasındadır. Alanyazın incelendiğinde, Balıkesir'de yaşayan yerel halkının kırsal turizme ilişkin tutumlarını ele alan çalışmaların belirli bölgelerde (Ayvalık, Gönen, Kazdağları) yoğunlaştığı görülmektedir (Avcıkurt ve Soybalı, 2001; Bozok vd., 2014; Emiroğlu, 2013). Bununla birlikte Balıkesir ili genelinde kırsal turizme ilişkin tutumların belirlendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Buradan hareketle, bu çalışmanın Balıkesir ilini bir bütün olarak ele alması bakımından önem arz edeceği düşünülmektedir.

3. Yöntem

3.1.Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sisteminin (ADNKS) 2017 yılı verilerine göre 1.204.824 kişi oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise, olasılığa dayalı olmayan örnekleme tekniklerinden kolayda örnekleme tercih edilerek oluşturulmuş, ankete cevap vermek isteyen ve gönüllü olan herkes örneğe dahil edilmiştir. Araştırmanın örneklemini 372 katılımcı oluşturmaktadır. Kaiser-Meyer-Olkin katsayısı 0,804 olarak hesaplanmış, örneklem büyüklüğünün yeterli olduğu tespit edilmiştir.

3.2. Verilerin Toplanması

Veriler, 15 Ocak- 20 Şubat 2018 tarihleri arasında veri toplama araçlarından biri olan anket ile elde edilmiştir. Yüz yüze gerçekleştirilen uygulamada 400 kişiye ulaşılmış ve ankete ilişkin açıklama yapılarak, katılımcıların anketi cevaplamaları istenmiştir.

Teye, Sönmez ve Sirakaya (2002) ile Andriotis ve Vaughan (2003) tarafından oluşturulan ölçek, Eren ve Aypek (2012) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Çalışmada kullanılan ölçek ise bu ölçeğe ek olarak Ertuna ve diğerleri (2012) tarafından kullanılan ölçekte yer alan değişkenlerin harmanlanması ve yeniden yorumlanması ile oluşturulmuştur. Beşli likert tipi ölçekte 12 adet olumlu ve üç adet olumsuz olmak üzere toplam 15 ifade bulunmaktadır. Ölçeğin güvenilirliği için hesaplanan Cronbach's Alpha değeri 0,848'dir.

3.3.Verilerin Analizi

Ankette yer alan soruların tamamının yanıtlanmadığı ya da aynı soruda birden fazla seçenek işaretlendiği tespit edilen 28 form değerlendirmeye alınmamış, 372 form analize tabi tutulmuştur.

Araştırmada nicel araştırma yöntemi tercih edilmiş, ayrıca anket formlarının yüz yüze cevaplanması sırasında araştırmacılar, katılımcıları gözlemlene şansını da elde etmiştir. Böylelikle yerel halkın kırsal turizme ilişkin tutumları derinlemesine incelenmeye çalışılmıştır.

Ankette yer alan ifadelerin birbirinden bağımsız ancak anlamlı gruplar olarak ifade edilip edilemeyeceğini belirlemek amacı ile faktör analizi yapılmıştır. Katılımcıların verdikleri yanıtların demografik özelliklerine göre değişiklik gösterip göstermediğini tespit etmek amacı ile elde edilen verilere bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (one-way anova) testleri uygulanmıştır. Anketlerden elde edilen verilere frekans analizi yapılmıştır.

4. Bulgular ve Tartışma

Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 2’de yer almaktadır. Ankete katılanların %60.2’sini erkek, %39.8’ini ise kadın katılımcılar oluşturmaktadır. Katılımcıların %43.8’i 18-25 yaş aralığındadır. Anketin uygulanması sırasında özellikle 18-25 yaştan daha büyük olduğu görülen kişiler turizm hakkında yeterli bilgi sahibi olmadıklarını ifade ederek ankete katılım göstermek istememişlerdir. Ayrıca köylerde yaşayan bireylerin şehir merkezi ve ilçe merkezlerinde yaşayan bireylere göre katılım göstermede daha istekli oldukları görülmüştür. Katılımcılara demografik özellikler bölümünde cinsiyet, yaş ve eğitim durumuna ek olarak kendilerinin ya da bir yakınlarının turizm eğitimi alıp almadığı, kendilerinin ya da bir yakınlarının turizm işletmelerinde çalışıp çalışmadığı ve daha önce herhangi bir kırsal turizm etkinliğine katılıp katılmadıkları sorulmuştur. Katılımcılara bu soruların sorulmasının nedeni katılımcıların kırsal turizmle ne kadar ilişki içerisinde olduklarını belirlemektir. Ayrıca Balıkesir’de yaşayan yerel halkının kırsal turizm hakkındaki bilinç düzeyini saptamak amacı ile katılımcılara kırsal turizm hakkında yeterli bilgi sahibi olup olmadıkları ve genel olarak Balıkesir ilinde kırsal turizmin yeterince bilinip bilinmediği soruları yöneltilmiştir.

Sonuçlar incelendiğinde katılımcıların yarısının kendilerinin veya yakınlarının turizm eğitimi alma ya da turizm işletmesinde istihdam olunma şeklinde turizmle ilişki içerisinde olduğu görülmektedir. Katılımcıların %65.9’u daha önce herhangi bir kırsal turizm etkinliğine katılmadıklarını ifade etmiştir. Anketin uygulanması esnasında kırsal turizm faaliyetinde bulunan bireylerin büyük bir çoğunluğu kırsal turizm faaliyetleri kapsamında Manyas Kuş Cenneti’ni ziyaret ettiklerini belirtmişlerdir. Bunların yanı sıra katılımcıların %45.5’i kırsal turizm hakkında yeterli bilgi sahibi olmadığını ve %25.5’i de bu konuda kararsız olduğunu ifade etmiştir. Ankete katılan bireylerin sadece %13’ü Balıkesir ilinde kırsal turizmin yeterince bilindiğini düşünmektedir. Ayrıca anket uygulanırken birçok birey kırsal turizm hakkında yeterince bilgi sahibi olmadığını gerekçe göstererek ankete katılım göstermek istememiştir.

Tablo 2. Katılımcılara Ait Demografik Özellikler

Demografik Özellikler	Gruplar	f	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	148	39.8
	Erkek	224	60.2
Yaş	18-25	163	43.8
	26-34	66	17.7
	35-43	30	8.1
	44-52	50	13.4
	53 ve üzeri	63	16.9
Eğitim Durumu	İlköğretim	30	8.1
	Ortaöğretim	47	12.6
	Lise	85	22.8
	Ön Lisans	74	19.9
	Lisans Lisansüstü	92 44	24.7 11.8
Turizm eğitimi aldınız mı? / Turizm eğitimi alan bir yakınınız var mı?	Evet	186	50.0
	Hayır	186	50.0
Bir turizm işletmesinde çalıştınız mı ya da bir turizm işletmesinde çalışan yakınınız var mı?	Evet	185	49.7
	Hayır	187	50.3
Daha önce herhangi bir kırsal turizm faaliyetine katıldınız mı?	Evet	127	34.1
	Hayır	245	65.9
Kırsal turizm hakkında yeterince bilgi sahibi olduğunuzu düşünüyor musunuz?	Evet	108	29.0
	Kararsızım	95	25.5
	Hayır	169	45.5
Balıkesir halkının kırsal turizm hakkında yeterli bilgi sahibi olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	51	13.7
	Kararsızım	54	14.5
	Hayır	267	72.8

Kullanılan ölçek üzerinde yapı geçerliliğini ve yerel halkın kırsal turizme karşı tutumlarına ilişkin ölçeğin alt faktörlerini tespit etmek amacıyla ankette yer alan 15 önerme üzerinde açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Analiz yapılırken Temel Bileşenler Analizi yöntemi ve Kaiser Normalizasyonlu Varimax döndürme yöntemi kullanılmıştır. Faktör analizi sonucunda Kaiser-Meyer-Olkin değerinin 0.804 olarak hesaplanması toplanan veri setinin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir.

Açıklayıcı faktör analizi sonucunda özdeğeri (eigenvalue) birden yüksek üç boyut tespit edilmiştir. Bu alt boyutlar “ekonomik etkiler”, “turizmle etkileşim” ve “turizmin olumsuz etkileri” olarak isimlendirilmiştir. Tespit edilen üç alt boyutun toplam varyansın % 62.449’ünü açıkladığı görülmüştür. Açıklayıcı faktör analizinin sonucunda elde edilen alt faktörler ve bu alt faktörlere ait önermeler Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

	Faktörün Adı ve Faktör İçerisinde Yer Alan Önergeler	Açıklanan Varyans (%)	Güv. (a)
	Faktör 1: Ekonomik ve Çevresel Etkiler		
,798	Kırsal turizm köy ekonomilerini olumlu etkilemektedir.		
,773	Kırsal turizm köylülerin yetiştirdikleri tarım ürünlerini turistlere satmasına katkıda bulunur.	36.961	,871
,664	Kırsal turizm yalnız yatırımcılar için değil halk için de geçim kaynağıdır.		
,680	Kırsal turizm Balıkesir halkına yeni iş olanakları sağlamaktadır.		
,738	Kırsal turizm yeni köy yollarının yapılmasını sağlamaktadır.		
,631	Kırsal turizm köylerin gelişmesine katkıda bulunmaktadır.		
,497	Kırsal turizm çevre bilincini arttırmaktadır.		
	Faktör 2: Turizmle Etkileşim ve Kültür		
,717	Balıkesir’de kırsal turizmle ilgili yatırımların artmasını isterim.		
,692	Kırsal turizm için Balıkesir’e gelen kişilerle iletişim kurmaktan hoşlanırım.		
,731	Kırsal turizm faaliyetlerinde bulunmak isterim.	16.294	,771
,610	Kırsal turizm sayesinde turistlere Balıkesir kültürü tanıtılmaktadır.		
,680	Turistlerin bana kendi ülkeleri ve kültürleri hakkında bilgi vermesinden hoşlanırım.		
	Faktör 3: Turizmin Olumsuz Etkileri		
,762	Kırsal turizm faaliyetleri köy kültürünün bozulmasına sebebiyet vermektedir.	9.194	,765
,715	Kırsal turizm yüzünden Balıkesir’de fiyatların artacağından endişeleniyorum.		
,528	Kırsal turizm faaliyetleri çevre kirliliğine neden olmaktadır.		
Toplam Açıklanan Varyans (%)		62.449	
Kaiser-Meyer-Olkin Örnekleme Yeterliliği Ölçüsü		0.804	
Barlett Küresellik Testi		p değeri: 0.000	2831.296
Ki Kare:			
Cronbach’s Alpha			,848

Balıkesir ili yerel halkının kırsal turizm tutumlarını belirlemek amacıyla katılımcılara sorulan sorular ve katılımcıların verdiği yanıtlara ait açıklayıcı istatistikler, Tablo 4’de yer almaktadır. Katılımcılar ankette yer alan önermelerden kendilerine uygun olanı (1=Kesinlikle Katılmıyorum 5= Kesinlikle Katılıyorum) işaretlemiştir. Elde edilen veriler ışığında katılımcıların en fazla “kesinlikle katılıyorum” ifadesini seçtikleri önerme “Balıkesir’de kırsal turizm yatırımlarının artmasını isterim” (\bar{x} =4.4301) olmuştur. Bu önermeyi sırasıyla “Kırsal turizm sadece yatırımcılar için değil halk için de geçim kaynağıdır” (\bar{x} =4.3333) ve

“Turistlerin bana kendi ülkeleri ve kültürleri hakkında bilgi vermesinden hoşlanırım” ($\bar{x}=4.0081$) önermeleri izlemiştir. Bu bilgiler ışığında yerel halkın Balıkesir’de daha çok kırsal turizm yatırımının yapılmasını istedikleri ve kırsal turizmi kendileri için de bir geçim kaynağı olarak gördükleri ifade edilebilmektedir. Buna ek olarak Balıkesir’de yaşayan yerel halk, turistlerle kültür alışverişinde bulunma konusunda olumlu bir tutum içerisinde. Katılımcıların en az katıldığı önerme ise “Kırsal turizm faaliyetleri köy kültürünün bozulmasına sebebiyet vermektedir” ($\bar{x}=2.6505$) ifadesi olmuştur. Ayrıca katılımcıların bir kısmı tarafından kırsal turizm faaliyetlerinden kaynaklanan çevre kirliliğinin nedeninin yerli turistler olduğu, yabancı ülkelere bölgeye kırsal turizm için gelen bireylerin çevreye saygılı oldukları ifade edilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Önermelere Verdikleri Yanıtlara İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

İfadeler	Ortalama	St. Sapma	Mod
Kırsal turizm (KT) köy ekonomilerini olumlu etkilemektedir.	4.1935	1.07416	5
KT köylülerin yetiştirdikleri tarım ürünlerini turistlere satmasına katkıda bulunur.	4.1882	0.82877	4
KT yalnızca yatırımcılar için değil halk için de kazanç kaynağıdır.	4.3333	0.83176	5
KT Balıkesir halkına yeni iş olanakları sağlamaktadır.	4.1452	0.96035	5
KT yeni köy yollarının yapılmasını sağlamaktadır.	3.7903	1.11307	4
KT köylerin gelişmesine katkıda bulunmaktadır.	4.0699	1.10644	5
KT köy ekonomilerini olumlu etkilemektedir.	4.1935	1.07416	5
Balıkesir’de KT ile ilgili yatırımların artmasını isterim.	4.4301	0.77908	5
KT için Balıkesir’e gelen turistlerle iletişim kurmaktan hoşlanırım.	4.0081	0.97541	5
KT faaliyetlerinde bulunmak isterim.	3.8817	0.97516	4
KT sayesinde turistlere Balıkesir kültürü tanıtılmaktadır.	3.8898	0.99660	4
Turistlerin bana kendi ülkeleri ve kültürleri hakkında bilgi vermesinden hoşlanırım.	4.2527	0.99357	5
KT çevre kirliliğine neden olmaktadır.	2.9570	1.22784	2
KT yüzünden Balıkesir’de fiyatların artacağından endişeleniyorum.	3.0161	1.29055	3
KT faaliyetleri köy kültürünün bozulmasına sebebiyet vermektedir.	2.6505	1.23578	2

Katılımcıların demografik özellikleri ile verdikleri yanıtlara ait ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının test edilmesi amacıyla yapılan bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi Tablo 5’te yer almaktadır. Katılımcıların demografik özellikleri ile açıklayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen üç alt boyutta yer alan önermelere verdikleri

yanıtlara ait ortalamalar arasında farklılık olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla yapılan bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (one way Anova) sonuçları incelendiğinde; katılımcıların eğitim durumları ile her üç alt boyutta yer alan önermelere verdikleri yanıtlara ait ortalamalarda, kendisi ya da bir yakını turizm eğitimi alan katılımcıların ekonomik ve çevresel faktörler ile turizmle etkileşim ve kültür boyutlarında yer alan önermelere verdikleri yanıtlara ait ortalamalarda, kendisi ya da bir yakını turizm sektöründe çalışan katılımcıların ekonomik ve çevresel faktörler ile turizmle etkileşim ve kültür boyutlarında yer alan önermelere verdikleri yanıtlara ait ortalamalarda, kırsal turizm faaliyetlerine katılan ve katılmayan bireylerin ekonomik ve çevresel etkiler başlığı altında yer alan önermelere verdikleri yanıtlara ait ortalamalarda anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p < 0,005$). Tukey değerlerine bakıldığında eğitim durumu lise ve lisansüstü olan katılımcıların önermelere verdikleri yanıtlara ilişkin ortalamaların eğitim durumu ilkökul, ortaokul, ön lisans ve lisans olan katılımcılara ait ortalamalardan daha yüksek oldukları görülmektedir. Bağımsız örneklem t-testi sonucunda turizmin olumsuz etkileri başlığı altındaki önermelere verilen yanıtlarda kadın katılımcılar ile erkek katılımcıların yanıtları arasında sınırlı bir farklılık görülmüştür.

Tablo 5. Demografik Özelliklere Bağlı Olarak Verilen Yanıtlara Ait Anlamlılıklar

Boyutlar	Cinsiyet		Yaş		Eğitim Durumu		Turizm Eğitimi		Turizmde Çalışma		K. Turizm Katılımı	
	t	P	F	p	F	P	t	p	t	P	t	p
Ekonomik ve Çevresel	-0,121	0,904	1,037	0,388	6,457	0,000	3,772	0,000	4,114	0,000	4,903	0,000
Turizmle Etkileşim ve Kültür	-0,322	0,747	2,558	0,038	12,214	0,000	2,874	0,004	4,519	0,000	2,388	0,018
Turizmin Olumsuz Etkileri	2,806	0,005	1,937	0,104	8,142	0,000	0,234	0,815	-0,188	0,851	-0,535	0,593

5. Sonuç ve Öneriler

Elde edilen veriler ışığında Balıkesir ili yerel halkının kırsal turizme karşı olumlu bir tutuma sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yerel halk, kırsal turizmi kendileri için bir geçim kaynağı olarak görmekte ve Balıkesir ilinde yapılacak olan kırsal turizm yatırımlarını desteklemektedir. Ayrıca Balıkesir ili halkının turistlerle iletişim kurma ve kültür alışverişinde bulunma konusunda istekli oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçları Balıkesir ili yerel halkının kırsal turizm faaliyetlerinde bulunma amacıyla şehirlerine gelecek olan turistlerin çevre kirliliğine neden olacağı konusunda kararsız olduklarını göstermektedir. Ayrıca katılımcılar başta çevre kirliliği olmak üzere olumsuz bir takım durumların yerli turistlerden kaynaklandığını ifade etmiştir. Bu sonuç, Var vd. (1985) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Araştırmacılar, halkın yerli veya yurtdışında çalışıp tatil için Türkiye'ye gelen Türk turistlerdense yabancı turistleri tercih ettikleri sonucuna ulaşmıştır.

Katılımcıların, kırsal turizmin yeni köy yollarının yapılmasını sağlamasına ilişkin önermeye katılmasına karşın ($\bar{x}=3.7903$) bazı bölgelerde (Erdek, Edincik, Bigadiç'in çeşitli köyleri) köylüler, buldukları alanda turizm faaliyetleri artmasına karşın yeni bir yol ya da mevcut yollarda bir iyileştirme çalışmasının yapılmadığını belirtmiştir. Bu ortalamanın katılımcıların büyük bir kısmının şehir merkezinde yaşayan bireylerden oluşmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Elde edilen veriler neticesinde Balıkesir ili yerel halkının kırsal turizmi kendileri için bir geçim kaynağı olarak gördükleri ancak kırsal turizm hakkında yeterli bilgi sahibi olmadıkları görülmüştür. Çalışma, turizmle ilişkili olan (turizm eğitimi alma, turizm sektöründe çalışma ve kırsal turizm aktivitelerine katılma gibi) bireylerin kırsal turizme, turizme uzak bireylere göre daha olumlu baktıklarını ortaya çıkarmıştır. Çalışma sonuçları genel itibari ile Akova (2006), Okuyucu ve Somuncu (2012), Eren ve Aypek (2012), Ertuna vd. (2012), Özaltın Türker ve Türker (2014) ve Boğan ve Sarıışık (2016) tarafından yapılan çalışmaların sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Söz konusu çalışmalarda da yerel halkın turizme karşı tutumlarının olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada ulaşılan çarpıcı sonuçlardan birinin halkın kırsal turizmi yeterince tanımaması olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda kırsal turizmin halka tanıtılmasını sağlamak amacıyla yerel yönetimler ve eğitim kurumları tarafından seminerlerin düzenlenmesi önerilmektedir. Araştırmada yerel halkın kırsal turizmi bir geçim kaynağı olarak değerlendirdiği görülmektedir. Buna istinaden kırsal turizm yapılan ya da kırsal turizm potansiyeli bulunan bölgelerde meslek kursları düzenlenmek suretiyle yerel halkın kırsal turizm alanında

bilinçlendirilebileceği ve yerel halka istihdam yaratılabileceği düşünülmektedir. Kırsal kesimde yaşayanların ürettiği yerel ürünleri turistlere daha düzenli bir ortamda sunabilmesi için yerel yönetimler tarafından denetlenen düzenli pazar alanları oluşturulabilir. Kırsal turizm faaliyetlerinin gerçekleştirildiği bölgelerdeki yerel yönetimler turistlerin gerekli bilgiye daha kolay ulaşması ve turistlerle daha kolay iletişim kurulması amacıyla turizm konusunda eğitim almış ve yabancı dil bilen personel istihdam edebilir. Yabancı dil kursları açılarak yerel halkın turistlerle daha çok etkileşime girmesi sağlanabilir. Balıkesir ili içinde ve dışında Balıkesir ilinin kırsal turizmine ilişkin reklam ve tanıtım çalışmalarının yapılmasının ilde bulunan kırsal turizm ürünlerinin daha geniş bir kitle tarafından tanınmasını sağlayacağı ve bu suretle kırsal turizm arzına olan talebi arttıracığı öngörülmektedir.

Halkın kırsal turizme karşı tutumlarının zaman içerisinde çeşitli olaylara bağlı olarak değişebileceği göz önünde bulundurularak benzer çalışmaların belirli dönemlerde ve aralıklarda yapılması önerilmektedir. Farklı bölgelerde yaşayan bireylerin kültürel, dini vb. değerlerine bağlı olarak kırsal turizme karşı tutumlarının değişiklik göstermesi ihtimali söz konusu olabilmektedir. Örnek olarak Güney ve Göller (2016) tarafından yapılan çalışmada Misi Köyü'nde halkın turizme karşı oldukça olumlu bir tavır sergiledikleri görülürken Avcıkurt ve Soybalı (2001) tarafından yapılan çalışmanın alanı olan Ayvalık'ta halkın turizm tutumlarının kısmen olumlu olduğu görülmektedir. Bu nedenle benzer çalışmaların kırsal turizm yapılan veya kırsal turizm potansiyeli bulunan farklı bölgelerde yapılması önerilmektedir. Yerel halkın kırsal turizme karşı sahip olduğu olumlu tutumun nedenlerinin araştırılması ile bu tutumların devamlılığı sağlanabilir.

Kaynakça

- Ahipaşaoğlu, S. ve Çeltek, E. (2006). *Sürdürülebilir Kırsal Turizm*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Akça, H., Esengün, K. ve Sayılı, M. (2001). Kırsal alanların kalkınmasında kırsal turizmin rolü. *Standart Dergisi*, 470, 29-35.
- Akova, O. (2006). Yerel halkın turizmi algılamalarına ve tutumlarına yönelik bir araştırma. *Akademik İncelemeler Dergisi*. 1 (2), 77-109.
- Akşit Aşık, N. (2016). Kırsal Kesimde Yaşayanların Kırsal Turizmin Gelişimine Katılma İsteğinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *3rd International Congress On Social Sciences, China to Adriatic*. Antalya. 945-952.

- Andriotis, K. and Vaughan. R. D. (2003). Urban residents' attitudes toward, tourism development: The case of Crete. *Journal of Travel Research*. 42, 172-185.
- Avcıkurt, C. and Soybalı, H. (2001). Residents' attitudes towards tourism in Ayvalık, Turkey. *Tourism Analysis*. 6 (3-4), 259-265.
- Avcıkurt, C. ve Koroğlu, Ö. (2011). Kırsal Turizm. İçinde C. Avcıkurt ve N. Hacıoğlu (Ed.) Turistik Ürün Çeşitlendirmesi, Ankara: Nobel Yayıncılık, 61-82.
- Ayaz, N. ve Parlak, U. (2019). Kırsal alanlarda yaşayan yerel halkın kişilik tipleri ve turizm algısı. *Journal of History Culture and Art Research*. 8 (3), 480-494.
- Ayazlar, R. (2017). Kırsal turizmde yerel halkın tutumu. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*. 16 (1), 53-69.
- Aydın, O. (2012). AB'de kırsal turizmde ilk 5 ülke ve Türkiye'de kırsal turizm. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. 14 (23), 39-46.
- Beyaz, R., Yıldırım Sağlamcı, Y. ve Kaldık, B. (2017). Yerel Halk Tutumlarının Kırsal Turizme Etkisi: Pazar İlçesi Örneği. *International Congress on Politic, Economic and Social Studies*.
- Boğan, E. ve Sarıışık, M. (2016), Yerel halkın turizm faaliyetine yönelik görüş ve algılamalarının belirlenmesi üzerine Alanya'da bir araştırma. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. (12), 325-342.
- Bozok, D. ve Kahraman, K. (2015). Kırsal turizmde yöresel yemek kültürünün rolü: Balıkesir. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*. (1), 85-90.
- Bozok, D., Kılıç, A. ve Cevizkaya, G. (2014). Butik ürünlerin kırsal turizmin gelişimine etkileri konusunda yerel halkın algılarının belirlenmesi: Gönen örneği. *International Journal of Social and Economic Sciences*. 4 (2), 67-75.
- Çelik, A. ve Polat Üzümcü, T. (2018). Yerel halkın kırsal rekreasyon ve turizm faaliyetlerine olan yaklaşımları: Misi köyü örneği. *International Journal of Tourism, Economics and Business Sciences*. 2 (1), 46-56.
- Denk, E. ve Mil, B. (2016). Erzurum Oltu ilçesinin kırsal turizm potansiyeli ve yerel halkın turizm algılamaları. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*. 6 (2), 7-15.
- Emiroğlu, B. D. (2013). *Kazdağı Yöresinde Yaşayan Yerel Halkın Kırsal Turizme Bakışının Değerlendirilmesi: Adatepe ve Mehmetalan Köyleri Örneği* (Yayınlanmamış Yüksek

- Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Eren, R. ve Aypek, N. (2012). Kırsal turizm bölgesinde yerel halkın turizmin gelişimine karşı tutumları: Cumalıkızık köyü örneği. *Uluslararası Sosyal Ekonomik Bilimler Dergisi*. 2 (2), 43-47.
- Ertuna, B., Güney, S., Güven, Ö. ve Aydemir, N. (2012). Yerel halkın kırsal turizm gelişimine katılma isteğini etkileyen unsurlar: Kastamonu örneği. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*. 2 (2), 59-66.
- Filiz, A. ve Yılmaz, Ö. D. (2017). Turizm gelişim yaklaşımları kapsamında yerel halkın turizme yönelik algı ve tutumları: Mazı Köyü-Türkbükü karşılaştırmalı analizi, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 10 (2), 1799-1824.
- Güney, D. ve Göller, V. (2016). Kırsal turizm konusunda yerel halkın yaklaşımının belirlenmesi: Misi köyü örneği. *Turizm Akademik Dergisi*. 3 (2), 25-36.
- Gürbüz, A. (2002). Turizmin sosyal çevreye etkisi üzerine bir araştırma. *Teknoloji*. 1-2, 49-59.
- Kandari, P. ve Chandra, A. (2004). Tourism, Biodiversity, Sustainable Development, <https://books.google.com.tr/books?id=xGdygFBuMcC&printsec=frontcover&dq=Tourism,+Biodiversity,+Sustainable+Development&hl=tr&sa=X&ved=0ahUKEwifvujR3urRAhUCIpoKHdEOcekQuwUINzAA#174v=onepage&q=Tourism%2C%20Biodiversity%2C%20Sustainable%20Development&f=false>, [08/05/2020]
- Kesici, M. (2012). Kırsal turizme olan talepte yöresel yiyecek ve içecek kültürünün rolü. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. 14 (23), 33-37.
- Korça, P. (1994). *Halkın Turizmin Çevresel Etkilerini Algılaması ve Değerlendirmesi*. Turizm Geliştirme ve Eğitim Vakfı Yayını No: 31, 1-128.
- Mason, P. and Cheyne, J. (2000). Residents' attitudes to proposed tourism development. *Annals of Tourism Research*. 27 (2), 391-411.
- Mil, B., Albayrak, A. ve Toker, M. E. (2015). Çatalca bölgesinin kırsal turizm potansiyeli ve bölge halkının kırsal turizme ilişkin görüşleri. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*. 5 (1), 61-68.

- Muresan, I. C., Oroian, C. F., Harun, R., Arion, F. H., Porutiu, A., Chiciudean, G. O., Todea, A. and Lile, R. (2016). Local residents' attitude toward sustainable rural tourism development. *Sustainability*. 8 (1), 1-14.
- OECD (1994). *Tourism Strategies and Rural Development*, oecd.org/cfe/tourism/2755218.pdf, [01.04.2018]
- Okuyucu, A. ve Somuncu, M. (2012). Kültürel mirasın korunması ve turizm amaçlı kullanılmasında yerel halkın algı ve tutumlarının belirlenmesi: Osmaneli ilçe merkezi örneği. *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*. 4 (1), 37-50.
- Önal, M. N., Dalgın, T. ve Karadağ, L. (2018). Kırsal turizm bağlamında Muğla'da dağ kültürü, eren kültürü kapsamındaki gelenekler ve şenlikler. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*. 9 (16), 2328-2342.
- Özaltın Türker, G. ve Türker, A. (2014). Yerel halkın turizm etkilerini algılama düzeyi turizm desteğini nasıl etkiler: Dalyan destinasyonu örneği. *Electronic Journal of Vocational Collages*. 4 (1), 81-98.
- Özdemir Yılmaz, G. ve Ateşsaçar, D. (2016). Kırsal turizmde yerel sivil toplum kuruluşlarının rolü: Balıkesir ili örneği. *Journal of International Social Research*. 9 (43), 2083-2091.
- Özdemir Yılmaz, G. ve Kafa Gürol N. (2012). Balıkesir ilinin kırsal turizm potansiyelinin değerlendirilmesi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. 14 (23), 23-32.
- Öztürk, A. S. (2010). *Antalya Körfezi Batısında Kırsal Turizm: Potansiyel ve Geliştirme Stratejisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Park, D. B., Nunkoo, R. and Yoon, Y. S. (2015). Rural residents' attitudes to tourism and the moderating effects of social capital. *Tourism Geographies*. 17 (1), 112-133.
- Pekerşen, Y., Güneş, E. ve Seçuk, B. (2019). Kültürel miras turizmi değerlerinin korunması ve sürdürülebilirliği kapsamında yerel halkın tutumu: Cumalıkızık örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*. 3 (3), 350-368.
- Silva, L. and Delicado, A. (2017). Wind farms and rural tourism: A Portuguese case study of residents' and visitors' perceptions and attitudes. *Moravian Geographical Reports*. 25 (4), 248-256.

- Soykan, F. (1999). Doğal çevre ve kırsal kültürle bütünleşen bir turizm türü: Kırsal turizm. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*. 10, 67-75.
- Soykan, F. (2003). Kırsal turizm ve Türkiye turizmi için önemi. *Ege Coğrafya Dergisi*. (12), 1-11.
- Soykan, F. (2006). Avrupa'da Kırsal Turizme Bakış Kazanılan Deneyim, II. *Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi*, Balıkesir. 72-73.
- Şahin, G. (2017). *Artvin'de Yaşayan Yerel Halkın Turizme Yönelik Algı ve Tutumları Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tchetchik, A., Fleischer, A. and Finkelshtain, I. (2008). Differentiation and synergies in rural tourism: estimation and simulation of the Israeli market. *American Journal of Agricultural Economics*. 90 (2), 553-570.
- Teye, V., Sönmez, S. F. ve Sirakaya, E., (2002). Residents' attitudes toward tourism development. *Annals of Tourism Research*. 29 (3), 668-688.
- TÜİK (2018). *Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi*, tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059, [01.04.2018]
- Uçar, M., Uçar, H., Kurnaz, A. ve Akyurt Kurnaz, H. (2012). Kırsal turizmin sosyo-ekonomik yapıya etkisi ve Fethiye örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. 14 (22), 75-82.
- Ün, E., Tutar, F., Tutar, E. ve Erkan, Ç. (2012). Ekonomik kalkınmada kırsal turizmin rolü: Türkiye örneği. *International Conference on Eurasian Economies*, Almaty-Kazakhstan. 345-350.
- Ünal, Ç. ve Yücel, B. (2018). Kırsal turizmin geliştirilmesi ve yönetilmesinde yerel halkın algı ve tutumları. Ödemiş/Birgi örneği. *Doğu Coğrafya Dergisi*. 23 (39), 113- 130.
- Var, T., Kendall, K.W. and Tarakçioğlu, E. (1985). Resident attitude towards tourists in Turkish resort town. *Annals of Tourism Research*. 12 (4), 652-65.
- Wang, Y. and Pfister, R. E. (2008). Residents' attitudes toward tourism and perceived personal benefits in a rural community. *Journal of Travel Research*. 47 (1), 84-93.
- Wilson, S., Fesenmaier, D. R., Fesenmaier, J. and Van Es, J.C. (2001). Factors for success in rural tourism development, *Journal of Travel Research*, 40, 132-138.

Yılmaz, G. (2018). Üniversite gençliğinin turizme bakış açısı: İstanbul Arel Üniversitesi örneği, *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8 (15), 1516-1538.